

Izhaja

v s a k p e t e k z d a t u m o m
p r i h o d n j e g a d n e v a .

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu lista „Mir“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo. Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

MIR

Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvo lista „Mir“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje n a p r e j .

Za in s e r a t e s e p l a č u j e p o 20 v i n .
o d g a r m o n d - v r s t e v s a k o k r a t .

Glasiilo koroških Slovencev

Leto XXIX.

Celovec, 21. velikega trayna 1910.

Štev. 21.

Zadružništvo — naša moč.

Najboljša pomoč našemu kmetu je združen kmet sam. V zadružništvu izsili to, česar mu dežela in država ne marata dati radevolje. Zato pozdravljamo vsak korak združenja slovenskih kmetov z največjim veseljem. Zadružništvo je največja moč, je najboljša samopomoč.

Na binkoštni pondeljek se je vršil v Pliberku na prostornem dvorišču „Narodnega doma“ velik zadružni shod, ki je bil za pliberški okraj največjega gospodarskega pomena. Iz bližnje in daljne okolice je prišlo nad 300 kmetov. Na shodu so bili zastopani tudi naši vrli župani iz Spodnje Podjune. Shod je sklicala Zadružna Zveza ljubljanska (oddelek za Koroško).

Gospod ravnatelj Iv. Traven iz Ljubljane je otvoril shod s prisrčnim pozdravom in razložil pomen zborovanja. Za predsednika je bil izvoljen gosp. župan Fr. Kogelnik.

Prvi je govoril g. msgr. Val. Podgorc o vprašanju: „V čem moramo Korošci v gospodarskem oziru najbolj napredovati.“ Dokazal je velik pomen zadrug z ozirom na živinorejo, sadje-rejo, prodajo raznih pridelkov, skupen nakup. Iz življenja in z gledi iz raznih krajev na Koroškem je pokazal, kako potrebno je, da se začne pri nas zadružna misel bolj širiti; le potem je skupno in uspešno delo za narodov blagor mogoče. Navdušeno je pozivljajl k združenju kmetov v krščansko-narodnem duhu. Živahno odobravanje je sledilo izbornemu govoru.

Gosp. ravnatelj Traven je govoril „o zadružništvu s posebnim ozirom na rajfajznove posojilnice in živinorejske zadruge“. Podlaga delu, kakor je je začrtal g. msgr. Podgorc, so posojilnice, ki se naj ustanovijo vsaj v vsaki večji župniji. Zgodovina zadrug spričuje, da so kmetu opora zoper razne oduhuhe, kar je govornik osvetlil z živimi gledi iz Dalmacije. Posojilnice so dalje v skupno pomoč kmetom v denarnem oziru, da si z lastnimi močmi pomaga v gospodarstvu in to z malimi stroški. Njihov namen je pa tudi, napeljevati ljudi k varčevanju. Tem važnejše so posojilnice za Korošce, da si osvobodijo slovensko zemljo. Imajo pa tudi zelo velik vpliv na dru-

žabno življenje, ker učijo združevanje in organiziranje na podlagi edinosti in ljubezni. Tako si pomagamo lahko sami, saj smo uverjeni, da nam vlada ne država ne boste pomagali, če si ne bomo sami. Iz denarnih zadrug se razvijajo potem druge, zlasti živinorejske. Govornik je nato pozival kmete v navdušenih besedah k pravemu zadružnemu delu. — Živahno odobravanje naj bo gospodu govorniku zahvala za njegov trud in prijaznost.

O živinoreji je govoril gosp. živinorejski inštruktor Krištof. Živinorejci morajo odpraviti težkoče, kar pa je mogoče le po zadružni poti, ker skušnija kaže, da bo ta prepotrebna panoga kmetijstva le tedaj bolj napredovala, če se kmetje za živinorejo prav zanimajo in se združujejo. Govornik je dal obilo praktičnih nasvetov za živinorejce glede krmljenja, snažnosti, gnojenja pašnikov in pojasnil, kake koristi dajejo živinorejske zadruge glede nakupa, prodaje, čiste pasme, izreje telet itd. Govoru so poslušalci sledili z velikim zanimanjem. Iskrena zahvala gospodu rojaku za koristen govor!

Gosp. poslanec Grafenauer, živahno pozdravljen, pokaže v pravi luči na podlagi suhih številk gospodarstvo nemških nacionalcev v deželnem zboru, ki obstoji bistveno v tem, da so deželne doklade povišali od 65 na 75 odstotkov itd. Kako „pametno“ gospodari nemškonacionalna večina, samo en zgled: Dežela je prodala l. 1870. do 1875. takoimenovani „Dolainwald“ industrijski družbi v Hüttenbergu za 34.000 goldinarjev. Ta družba je skupila za posekan nepotreben les 24.000 in za zemljišče je dobila še 60.000 goldinarjev. Danes bi bil ta gozd za deželo neprecenljive ali vsaj visoke — potrojene vrednosti. Položaj si bomo zboljšali le potom združenja. Govornik je dodobra okrcal postopanje nemških nacionalcev glede napisov na železničnih vozovih, pokazal, da je naperjen proti Slovincem zakon o deželnem kulturnem svetu in razvijal svoje misli o novem občinskem volilnem redu. Govoril je tudi o delovanju državnega zbora, o združenju Jugoslovanov, o slovanski obstrukciji in o pogodbah s tujimi državami. Pojasnil je tudi uradniško vprašanje in zahtevo, da nam vlada daj uradnike,

ki nas bodo razumeli. Dolgotrajno ploskanje je sledilo govoru poslanca.

Med posameznimi govori so svirali tamburaši iz Šmihela.

Zadružna ideja je s tem shodom dobila v Podjuni zopet trdnjših tal. Slovensko zadružništvo, naprej!

Darovi.

Za podljubeljski „Delavski dom“:

451. Matej Ahačič, kaplan v Hrenovicah . . .	K 5.—
452—455. Martin Ogorevc, Konjice . . .	20.—
456. Karol Jaklič, župnik, Prežganje . . .	5.—
457. Franc Smrtnik, Jezersko . . .	1:40
„ Janez Stuler, Jezersko . . .	1.—
„ M. Humek, nadučitelj, Boh. Bistrica . . .	1.—
„ Ig. Šelahr, župnik v p., v Kandiji . . .	2.—
458. Fr. Zajc, nadzornik, Ljubljana . . .	5.—
459. Henrik Putrich, kap., Volšperk . . .	5.—
460. Jožef Lekše, Galicija na Koroškem . . .	4.—
461. Jos. Vrankar, župnik, Dobrava . . .	5.—

Koroške novice.

Slovenska krščanska socialna „Zveza“ opozarja vse duhovnike in druge rodoljube, da naj se obrnejo na „Zvezo“ v Celovcu, ako si želijo kupiti knjige. „Zveza“ jim posreduje knjige po knjigotržni ceni. Slučajno ima „Zveza“ sedaj naprodaj vezanih 17 zvezkov sv. očetov in sicer v znani Köselnovi nemški izdaji. Za pridige, za govore in za katekeze so ravno spisi sv. očetov neprecenljive važnosti, tudi se ta izdaja ne dobi več. (Cena 20 K.)

Kako hujskajo. „Freie Stimmen“ so napadle neko učiteljico, ki je nastavljena na celovški dekliški meščanski šoli, ker je prepovedala učenkam pozdrav: Heil! Kdorkoli ima le malo smisla za vzgojo mladine, bo to prepoved popolnoma odobral. V teh narodnorazburjenih časih pač ne gre buditi že v šolarjih sovraštva do drugega naroda. Kaj takega lahko zahteva kak škribent v uredništvu „Freie Stimmen“, ki nima o vzgoji mladine nobenega pojma. Vrh tega pohajajo in so prisiljeni pohajati celovške nemške šole tudi slovenski otroci, ker drugih šol ni-

Podlistek.

Veliki Strmec!

„Na svoji zemlji svoj gospod.“

Bežala je tod mimo vekov vrsta,
noseča v krilu vsodne rodov dobe . . .

Rimljan mogočni tu je zgradil cesto,
donel po nji je legij bojni krik;
njih orel, svet obsežni, tu je vladal.
Toda ne dolgo. — Prihruščijo, glej, tam
zdivjanih čet valovi od izhoda. —
In zbežal plah, pobit je rimski orel.
In strah je bil za ljud in kraj domači.
Valil se dim je proti nebu žarnem!
In rodno polje, trdna mesta, trgi:
Razdjano vse, zažgano, poteptano.
Mladost odvedli jezdecji so kruti,
pobit ležal je zadnji gospodar.
Puščava bila je dolina Rožna . . .

Kdo, rožica, bo tebe zopet vsadil?
Kdo, polje, tebi zopet žitje vdahnil?
Z doline kdo mi bo zapel pozdrave? —

In glej! Kdo mož je, ki koraka tam?
Brez meča, kija, konja divjega . . .
Okoli prijazno, lice lepo, gladko . . .
Prikazen rajski! Z neba sem poslana!
Ti mir prinašaš v času groznem.
In res! Nastavi plug. On zida dom —
On trga osat, ruva plevel. Žlahtna
semena, vir sadov, življenja, seje.
Za selom selo pridno on gradi.
Deželo vso prekopal je in v raj
spremenil. Tu ni grude, koje bi
ne bil orosil s kapljo svojega potu.

Kjer klije žitje mlado leto vsako,
iz zemlje rodne v Korotanu celem:
Slovenske roke pridne sad je vse!
Slovan je bil rešilni mož, ki meč
in kopje zvil sovragu je iz rok,
potem za plug jih zvaril v delu mirnem,
in konja divjega in vola je
brzdal, da složno plug mu vlečeta . . .

Pravica večna sama naj pove:
Da s pravdo pravo, sveto je Slovan
priboril Korotan si v dedno last,
bolj sam si ga je vstvaril, kot zaropal!

Pokrče.

Sociologija.

Spisal dr. Aleš Ušeničnik. (808 strani, štiri dele.) Založila „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani.

Če bi še kdo kdaj očital majhnemu slovenskemu narodu, da nima samostojne znanstvene literature, bi ga, če ne druga dela, prav gotovo ovrkla najnovejša publikacija „Leonove družbe“, dr. Aleš Ušeničnikova „Sociologija“, ki je te dni izšla v knjigotrštvu. Čisto mirno moremo trditi, da temu delu v slovenski literaturi na znanstvenem polju sploh ni enakega, da, še več — če upoštevamo zgolj katoliško znanstveno produkcijo, nimajo niti Nemci v sociologiji tako temeljitega in samostojnega dela, kakor ga je zdaj Slovincem podaril naš prvi modroslovec, dr. Aleš Ušeničnik. Zato se Slovenci s tem delom po pravici ponašamo, ker je z njim podan dokaz, da razpolagamo z močmi, ki se lahko kosajo z najboljšimi tujimi, če jih celo ne prekašajo. Vsak kulturni narod bi bil

na tako delo po pravici ponosen, kaj še mi malobrojni Slovenci s tako mladim znanstvenim razvojem.

Naj poudarimo poglobitve odlike obširne dr. Ušeničnikove „Sociologije“!

Delo je prvič sistematično; ogromna snov je jasno razdeljena, poglavje se za poglavjem vrsti v logiški zaporednosti, vsak del je do zadnje sestavine analiziran. Delo, vredno filozofa!

Drugič izčrpava knjiga vso snov; ni ga ne načela, ne pojava na sociološkem polju, ki bi ne bil v Ušeničnikovi „Sociologiji“ obdelan, vsaj vse to, kar je sploh kakšne važnosti za bistvo sociološke vede in za razvoj socialnega gibanja od njega prvih početkov. Sicer obžaluje pisatelj uvodoma, da mu ni bilo mogoče obravnavati posebno socialnozgodovinskega in socialnostatističnega materiala, kakor bi bil želel, ker nima vseh virov na razpolago; toda Ušeničnikov uvod je le izraz pisateljeve skromnosti, zakaj česar se ni lotil, to za stvar tudi nima velikega pomena.

Tretjič informuje „Sociologija“ bralca docela o vsej sociološki literaturi. In res! Virov, ki jih uporablja dr. Ušeničnik, je nebroj — pa ne samo to — on jih uporablja, razjasnjuje in kritično presoja tako, da bralcu spričo Ušeničnikove „Sociologije“ ne bo treba nobenih drugih virov, zakaj pisatelj je zbral, razvrstil in analiziral vse, kar se je pomembnega o sociologiji pisalo do najnovejših del iz komaj preteklih dni. Zato je dr. Aleš Ušeničnikova knjiga učna knjiga, kakor z njo ne razpolaga izlepa sociološka literatura — in slovenski vsučiljšnik in inteligent, tudi če je popolnoma nasprotnik nazorov, kakor pisatelj,

majo. Slovenci se lepo zahvalimo, da bi se slovenske otroke žalilo s hajlanjem po šolah. Sploh bo treba enkrat na pravem mestu spregovoriti o nacionalnih razmerah celovških šol; kar ni nikjer drugod dovoljeno, to prakticirajo dijaki raznih šol po Celovcu. Tisti frankfartarski trakovi bi morali že zdavna zginiti s klobukov mladih fantalinov! „Freie Stimmen“ naj bodo zadovoljne, da smo mi tiho! Zanimivo je, da „Fr. Stimmen“ ne morejo svoje pisave zagovarjati drugače nego z lažjo. Pravijo, da je dotična učiteljica slovensko-ali češko-klerikalna. Znano pa je, da na celovski meščanski šoli ni nobene slovenske učiteljice. O katehetih pravi, da so le izjemoma Nemci. Glejte, glejte! Protestantovske „Freie Stimmen“ bi rade govorile o katoliških katehetih! Naj se brigajo raje za svojega pastora! Sicer sta pa na meščanski šoli oba veroučitelja Nemca. Če se na jezijo nad slovenskimi učnimi močmi po celovških šolah, jim mirno odgovorjamo: Slovenskih učnih moči po celovških šolah itak skoro ni. Če pa hočejo načelo uvesti: za nemške otroke nemške učitelje, bomo pač Slovenci s tem sami najbolj zadovoljni in se tega načela z največjim veseljem poslužili za slovenske otroke.

„Korošec“ pri delu za narod. Pojdi po polju, po naravi, vse je v cvetu! Mirno in zaplivo obračajo cvetlice, sadna drevesa, svoje jasne cvete proti solncu! Sliši se pa nek sovražen šum po zraku, vidi se pa nič! — Nek mrčes obleta vse, kar cveti, ter nima drugega cilja kot da napiči vsak cvet ter vse zastrupi! Jabolko se zredi, v jeseni igra v vseh barvah, okusiš ga, a izpljuješ ga, črv je v njem! — Cvetličnjake imamo na Koroškem, sadne vrtove! In v vigredi se nahajajo, ker cvetijo. — To so naša društva! Naša narodna društva, naša krščanska društva: kjer se zbira naš cvet, naša mladina, kjer dobivamo najlepše sadove svojega dela! A čudno! Pojavi se med nami neka vrsta mrčesov! Neki sovražni metulji, ki skakajo in letajo po tujih livadah, po naših društvenih shodih. Tam slišijo naše govornike, potem zastrupljajo resnico, ki so jo slišali, z grdo lažjo (pomnite: oče laži in prvi lažnik sta bila kača in hudič!) ter nekaj grdega pišejo v „Korošca“. — Kakor mrčes ne more cvetlice ustvariti, ampak samo pokvariti, tako je edina želja in misel teh Koroščancev, naša društva črniti in zastrupljati. Vse, ki so na Koroškem delali, so že napadli: Dr. Brejca, Grafenauerja, Podgorca in zadnjič tudi slovenske profesorje. Duhovniki pridejo zaporedoma na vrsto! Zdaj sta Hornbök in Ehrlich. — Pomislite, Slovenci! Hornbök v Pliberku ima po „Korošcu“ umazane namene! — Seveda „Korošcu“ je mož kakor Česky po volji, to je njegov vzor! Dr. Ehrlicha pa tisti hinavec tam zadaj v dvorani razumel ni! Res je, da je grajal dr. Ehrlich slabe pravne razmere na Koroškem, katere je slihal kot posledico nemškega liberalnega duha, o slovenskih nezakonskih otrocih je le to povedal, da je „Korošec“, namreč list „Korošec“, res nezakonski otrok, ker noben ne pozna njegovega očeta! — Tudi to je res, da je ta nezakonski otrok importiran, to se pravi privandran iz Kranja! — Saj pač mati tega otroka ne more biti dobro koroško ljudstvo! Ker to

bo v njej našel toliko pozitivnega kakor ne kmalu v kakem drugem delu. Tako na pr. — da opozorimo na eno samo stvar — zelo dvomimo, kolikor poznamo sociološko literaturo, da je kdo jasneje, temeljiteje in širše obrazložil Marxov sistem, kakor ga je Ušeničnik.

Končno pa — in v tem se je pisatelj povzpela najvišje — je v „Sociologiji“ sistematično razložen krščanski socializem, kakor ga doslej v celoti ni obdelal še noben katoliški znanstvenik. Pri tej priliki si dovoljujemo opomniti, da bi bilo zato jako škoda, ako se ne bi preskrbela prestava dr. Ušeničnikovega dela v tuje jezike, v prvi vrsti v nemščino. Toda to le mimogrede.

Dr. A. Ušeničnikova „Sociologija“ (obsegajoča nad 800 strani v velikem formatu) velja broširana 8 K 50 vin., vezana 10 K 80 vinarjev. Naroči se pri založništvu „Katoliške Bukvarne“ v Ljubljani.

Poskušeno zastrupljenje gospé Hamerlitz. Aretiran je bil v Trstu na povelje ljubljanske policije tržaški trgovec Franc Hladnik, ki je osumljen, da je nameraval zastrupiti gospo Hamerlitz, svojo lastno mater. Hladnik je njen sin iz prvega zakona. Trgovski agent Piancentini je naznanil pri tržaški policiji, da je on pisal pismo gospe Hamerlitzovi, ki mu je narekoval Hladnik. Vedel ni, kaj piše, ker ne zna slovenski. Piacentini je pri policiji takoj spoznal pismo.

Celjsko nemško olupševalno društvo je začelo v mestnem parku zidati novo kopališče. Proračunjeno je baje na 30.000 do 35.000 K.

ljudstvo je že v poštenem zakonu s katoliško-političnim društvom v Celovcu in za divjimi in postranskimi zakoni, za nepoznanimi konsorciji se pač ta mati ne more vlačiti! — Njen pravi, vsemu svetu znani otrok je „Mir“, sin tuje liberalne vlačuge je pa „Korošec“. — Pravemu sinu gre dedščina ljudstva, vlačugam in nezakonskim sinovom pa brca.

Poslanec Kirchmayer v Št. Jakobu v Rožu. Urednik Lackner je hvalil v „Freie Stimmen“ shod, ki ga je imel natihoma v Št. Jakobu v Rožu 8. t. m. posl. Karl Kirchmayer kot dobro obiskan. V resnici je bilo na shodu kvečjemu do 25 ljudi, med njimi tudi nekaj našincev, ki so imeli priložnost, občudovati veliko korajžo posl. Kirchmayerja. „Agrarec“ v nemškonacionalni suknji Kirchmayer bi se bil rad prikupil kmetom in je začel hudo udrihati po socialnih demokratih; ko pa je vstopil v gostilno na zborovališče — en sam socialni demokrat in je na to bil Kirchmayer opozorjen, je mož takoj umolknil in začel govoriti o drugih zadevah. Mahal je tudi po zraku, jezeč se nad poslancem Grafenauerjem, češ, da zapravlja čas, ker v zbornici pere nemškonacionalno perilo. Kako naivno! Ali menijo ti ljudje, da bo naš poslanec na vse krivice, ki se nam godijo, molčal, kakor sta molčala Oraš in Kiršner in kakor molči tudi Kirchmayer sam, četudi zastopa v državnem zboru Slovence rožeškega okraja? Menijo, da bo držal usta skupaj tedaj, ko je treba ziniti? Saj ga nismo poslali na Dunaj zato, da bo molčal, kakor znajo molčati na Dunaju nemškonacionalni poslanci Kirchmayer, Nagele itd. Najbolje bo za Nemce, da v prihodnje kandidirajo same — mutce, da tako ne bodo zapravljali časa s pritožbami, gospodarskimi nasveti, zahtevami itd. Oj ti nemškonacionalna modrost, ki more tekniti le zaručanim nemčurjem! Naši ljudje so imeli na shodu zabavo in so si le želeli, da bi vstopil še g. Grafenauer! No, potem bi pa Kirchmayer ne vedel o čem govoriti. Fraze, ki jih je nato lomil urednik Lackner, smo pa v „Freie Stimmen“ brali že sto in stokrat in nas niso prav nič zanimale.

Borovljanci za protestante. Borovljski šolski svet je kljub protestu od strani neke občine, ki je vsolana v Borovlje, sklenil, dati na razpolago šolo za protestantovsko božjo službo. Katoliški davkoplačevalci pač niso zidali drage šole za verske odpadnike in bodo znali poiskati si poti proti tej nakani. S kurjo slepoto bi morali biti udarjeni katoličani, če bi kaj takega pripustili. Če si moramo katoličani sami svoje božje hiše zidati, naj si jih še luteranci. Kaj bi neki luteranska občina rekla, če bi katoliki hoteli v njihovi šoli svojo katoliško božjo službo imeti?

Sporazum med Slovenci in Nemci in — Lackner. Urednik lista „Freie Stimmen“, gosp. Lackner, na shodih po slovenskih krajih kaj rad pridiguje — pridigovati se je menda naučil od protestantovskega pastora — o sporazumljenju med Slovenci in Nemci. Kar objel bi tedaj vse Slovence! Vse drugače pa kaže to ljubezen v „Freie Stimmen“. Tam pa se že huduje, da sme v Celovcu uživati — ne nemški, ampak deželni kruh sploh kak Slovenec. Zunaj je najboljši prijatelj Slovencev — seveda le na jeziku — „Freie Stimmen“ se pa že zadira v slovenske vojake, ker govorijo — slovensko, in grozi obrtnikom in gostilničarjem po Celovcu z bojkotom, ako iščejo pri Slovencih zaslužka na ta način, da se Slovincem priporočajo slovenski ali jim za nedolžne veselice prepuščajo prostore. „Freie Stimmen“ so v tem oziru vedno hujskale, in dobro so nam znana tudi pisma, ki so grozila z nemškonacionalnim bojkotom in ki so bila sestavljena v uredništvu „Freie Stimmen“, kjer sedi tudi veliki German Lackner, ki je svoje nemštvo patentiral s tem, da je odpadel od katoliške vere. Priporočamo možu, da naj ne hodi na slovensko stran na shode razen pri zaprtih durih!

Akademsko pevsko društvo „Gothia“ iz Gradca pride v soboto 4. junija v Celovec. Seveda se bo pri tej priliki pošteno hajlalo.

Osmišen nemčur. Našinec nam poroča: Na binškoštne pondeljke sem se vozil na progi Celovec-Jesenice. V Podgorju na postaji sta se križala osebna vlaka. Pri oknu na vlaku, ki prihaja iz Jesenic, je slonel neki nemčur in na vse grlo kričal „heil“, da je bil ves rdeč, meneč, nas pozdraviti! Glasen krohot Nemcev in Slovencev je bila zaslužena zahvala za tak „divji“ pozdrav! Nekateri ljudje pač hočejo biti smešni!

Poslanec Dobernig je v državnem zboru interpelliral trgovskega ministra, ker ima nova poštna ambulanca za progo Trst-Št. Vid svoj sedež v Trstu.

Promet na binškoštne praznike v Celovcu je bil zelo živahen. Na nedeljo se je vozilo na 91 vozovih tramvaja iz Celovcu na jezero 3083 oseb, v pondeljek 2539 oseb na 88 vozovih. V mestu samem se je posluževalo na oba praznika

na 34 vozovih 1702 oseb. Ves promet na celovškem tramvaju je znašal 7324. To kaže, kako bi se splačal električen tramvaj, ki ga je hotel začeti dr. Metnitz zidati 1. aprila.

Slovenci pri volitvah v okrajni šolski svet — propadli. V sredo, 18. t. m., so se v Velikovicu vršile volitve za okrajni šolski svet. Šlo se je za dosedanjega člana nemškega nacionalca Seifritza. Politično društvo je storilo svojo dolžnost in tudi slovenski župani razen dveh. Ciril-Methodov narodnjak Pristov je poslal namestnika nemškonacionalnega učitelja Jurkoviča, ki seveda ni volil slovenskega kandidata g. župana Miklaviča. Izneveril se je eden od naših županov. Nemci so vsled tega imeli 17 glasov, naši župani pa 14. O tem škandalu še spregovorimo!

Polet z Wrightovim letalnim strojem v Celovcu. V nedeljo, dne 22. t. m., v slučaju slabega vremena pa 29. t. m., se bosta vzdignila v zrak na vojaškem vežbališču „vresu“ pri Celovcu inženirja Jožef Sablatnik in Oskar Heim z Wrightovim letalnim strojem, ki ga je kupil v Berlinu koroški avtomobilni klub. Poizkuse nameravata ponoviti po večjih krajih avstrijske domovine.

Obsojen je bil korporal Gorjup, ki je na pustni terek malo vinjen hotel aretirati več policajev, na 8 mesecev zapora. Všteje se mu 5 mesecev, ki je že presedel. Zaradi razžaljenja časti je bil obsojen vojak Jožef Zinzbichler na 5 mesecev strogega zapora.

Strmec v Zilski dolini. (Lepa naša domovina!) Binkoštni pondeljek je zvalil nas Št. Lenartčane na visoki Strmec, kjer smo imeli župnijsko službo božjo. Z veseljem smo poleteli na „male Višarje“, ker nam je dobri Bog tako lepo vreme pripravil. Po sv. maši smo se mogli veseliti lepega razgleda in čuditi se lepoti krajev in dolin od Melvič do Vrbskega jezera. Vse je odeto v novo, zeleno obleko — vse kipi mladega življenja in cvetja. Vmes pa se vije naša Zila, v spodnjih krajih pa bliščita v solnčnem žaru Baško in Vrbsko jezero; in kakor zvezdice na nočnem nebu so po celem kraju posejane hiše in vasi. Zares lep razgled se nam je nudil, ker je lep tudi kraj, ki se je pod nami razprostiral. In vse, kar smo mogli videti, je slovenska zemlja — tudi dober del Beljaka. Kar zapeli bi pesem: „Lepa naša domovina“. — Dragi Zilani! Cenimo lepoto naše doline in skrbimo, da bo ostala slovenska, kakršna je vselej bila, če bi tudi treba bilo dati kri za njo. S pesnikom naj Zilani na vse čase prepevajo:

V tej lepi deželi jaz mirno živim,
pošteno s prijatelji se veselim;
pošteno veselje povsod je doma,
Slovenci povsod so vesel'ga srca.

Bela pri Železni Kapli. (Majnikova zima.) Tukaj v našem zapuščenem kotu imamo zelo slabo vreme. Od 8. do 9. majnika je zapadel sneg naše hribe 27 centimetrov visoko in sedaj že cel teden neprenehoma dežuje. Kmetje ne morejo sejati in prerokujejo že v naprej, da bo slaba letina.

Bela pri Železni Kapli. Posestnik belskih kopeli, gosp. Gross, ima avtomobil, s katerim se vozi v najhujšem diru po belski cesti ter plaši konje in dela strah starim ljudem. Pripeti se tudi, da splaši konja. G. Grossa bi prosili, da bi se bolj zmerno vozil, kadar pride do kakšne živine, ali okrog kakšnega ovinka, sicer se zna zgoditi kaka večja nesreča.

Opazovalec.

Bela pri Železni Kapli. (Smrtna kosa.) Kruta smrt se je oglasila pri znani rodbini Pavličevi in ugrabila 12. t. m. staro mater. Bila je vzorna in ponižna žena in je dosegla starost 77 let. N. p. v m.!

Črna. (To in ono.) V prid našim pogorelcem je priredilo izobraževalno društvo v Možici na Vnebohod igri „Prvi april“ in „Trije tičke“. Igrali so fantje iz Črne v popolno zadovoljnost in pripomogli k lepi svoti pogorelcem. Hvala darovalcem-obiskovalcem! — Sejmski dan nam je docela popačilo slabo vreme. Dež in sneg sta zadržala mnogo prodajalcev in kupcev doma. Prignalo se je sicer mnogo ovac, goveje živine pa jako malo. — V noči sejma, 9. t. m., se je vračal rudar Brezovnik, najbrže nekoliko vinjen, domov. Med potjo je padel v narastlo Mežo, ki ga je nesla do grofove žage v Možici. Tam so ga zjutraj potegnili mrtvega iz vode. — Po požaru poškodovana Ferdo Sirec, usnjar, in trgovec Kohlenbrand sta prodala svoja posestva prvi Šauncl-nu, drugi Prahu v Črni. G. Sirec se je izselil s svojo rodbino iz naše vasi. Ugledni in priljubljeni rodovini: Bog ž njo! — Drugi pogorelci, z malimi izjemami, so začeli že prav pridno zidati. Žal, da zadržuje delo deževno vreme.

Družba sv. Cirila in Metoda na Koroškem.

(Poročilo g. dr. Brejca na shodu zaupnikov v Celovcu dne 28. mal. travna t. l.)

Razvoj „Družbe sv. Cirila in Metoda“.

„Družba sv. Cirila in Metoda“ je bila ustanovljena za časa, ko še ni bilo med Slovenci ne klerikalne, ne liberalne stranke, ampak so vsi narodnočuteči Slovenci za narod složno delovali. Na čelu družbe je bil odbor duhovnikov in zmernih laikov. Zato je bilo delovanje v družbi in za družbo vzajemno, ker je bilo vsako strankarstvo čisto nemogoče. Družba se je posvečala res samo propagandi narodnega šolstva in je svoje ime nosila po pravici. Storila je, kar je v tistih razmerah mogla. Razpolagala je z malim, toda kar je dala, bilo je dano z zlatim, čistim namenom. Tako je bilo dolgo let.

Med tem se je počasi pripravljala tudi med Slovenci kulturni boj, boj med krščanskim in protikrščanskim svetovnim naziranjem, ali kakor se navadno pravi, boj med klerikalci in liberalci.

Kranjski liberalci so se zvezali s pismeno pogodbo z Nemci zoper svoje brate in so v „Slovenskem Narodu“ začeli s strahovito ostudno „farško gonjo“. Takrat je časnikarsko svinjarstvo zacvetelo tudi med Slovenci. Seveda so tudi „klerikalci“ pošteno nazaj odbijali. Začel se je res prav divji boj, pravo klanje med brati. Šlo se je za politično premoč na Kranjskem: Na eni strani so stali slov. liberalci, zvezani z liberalnimi Nemci, „katoliško-narodna stranka“ na drugi strani. Ciril-Metodova družba je stala še v sredi med obema, za kar se ima družba zahvaliti v prvi vrsti svojemu takratnemu predsedniku msgr. Tomo Zupanu.

V omenjenem političnem boju je liberalna stranka strahovito pogorela. Ljudstvo se je postavilo na stran „Slovenske Ljudske Stranke“. Liberalizem je bil s kmetov v mesto zapoden in se še tam komaj, komaj drži.

Po tem političnem porazu so začeli liberalci premišljati, kako na drug, nepolitičen način v ljudstvu dobiti zaslombe. To so upali najlažje in najprej doseči potom mnogoštevilnih Ciril-Metodovih podružnic s kreditom, ki ga je uživala Družba sv. Cirila in Metoda. V doseg tega je pa bilo treba odbor te družbe v roke dobiti. Prišla je skupščina 6. avgusta 1907 v Bohinjski Bistrici. Zavraten naskok liberalnih študentov, da se polastijo odbora, je bil natančno dogovorjen in tajno, pa skrbno pripravljen. Vsi protesti proti temu počenjanju liberalnih študentov niso nič pomagali, dobre in pametne besede so bile bob ob steno. Družbin odbornik, gospod notar Hudovernik sam je študente dirigiral kakor kapelmajster. Gospoda poslanca Grafenauerja, ki je bil komaj par mesecev prej od koroškega kmeta in delavca s silnim naporom, pa vendar sijajno v državni zbor izvoljen, so zasmehovali, ko je svaril; videli so v njem samo koroškega kmeta, ki v taki frakarski družbi nima nič govoriti; zato pa so nekemu dr. Rostoharju, ki je bil še le ravno nekoliko pogledal na Koroško, kakor divji ploskali, ko je v imenu „koroških Slovencev“ izjavljal, da za Grafenauerjem še ena tretjina koroških Slovencev ne stoji! Tako je bilo na Bohinjski Bistrici.

Izvolil se je radikalno-liberalni odbor, v kojem sedijo devetkrat cimentirani liberalci.

Podlaga za liberalno delovanje je bila tu. Ciril-Metodova družba je postala liberalna, strankarska družba.

Hibe delovanja Ciril-Metodove družbe na Koroškem.

Novi odbor seveda ni pokazal takoj rozičkov in jih deloma še danes skriva; vidijo pa jih tisti, ki so bolj poučeni; ljudstvo seveda ne vidi za kulise.

Med tem se je po nasvetu Ciril-Metodove družbe same osnovalo za Koroško posebno šolsko društvo. Spoznalo se je namreč, da samo denarne podpore še niso vse, da je glavno pravzaprav šolska propaganda med ljudstvom in energična ter dosledna akcija napram oblastim. Tega je prej čisto manjkalo. Dvajset let je Ciril-Metodova družba delovala na Koroškem, toda koroško šolstvo se ni premaknilo iz starega mrtvila. Družba je pač denar pobirala, eno šolo zidala, sem ter tja še kak denar dala, toda proti koroškemu šolskemu sistemu, proti šolskim oblastim ni storila nobenega koraka — v tem pogledu je bilo ljudstvo prej ko slej samo sebi prepuščeno. Zato tudi nikamor nismo prišli s šolstvom na Koroškem tekom dolgih dvajset let.

Nad to nedelavnostjo družbe je bilo ljudstvo razočarano, zato je v podružnicah življenje začelo

uspavati, dokler podružnice niso popolnoma zaspale. To so razumni ljudje sprevideli in nasvetovali za Koroško posebno šolsko društvo. To društvo se je osnovalo. V odbor so bili izvoljeni možje, ki so se s šolstvom na Koroškem že mnogo in dolgo pečali. V odboru so gg.: župnik Ražun, profesorja Apih in Scheinigg, poslanec Grafenauer, župnik dr. Arnejc, vodja „Narodne šole“ v Št. Rupertu Treiber in dr. Brejc. Nihče ne bo trdil, da bi bil ta odbor enostransko ali strankarsko izbran.

Pogajanja S. Š. D. s C. M. D.

Razmerje med „Slovenskim šolskim društvom“ in „Družbo sv. Cirila in Metoda“ smo hoteli tako urediti, da bi obe društvi delovali drugo poleg drugega. Rekli smo si: Treba je varovati na Koroškem enotnost narodne organizacije, drugače pa bi znali danes ali jutri nastati dve stranki na Koroškem; veseli tega bi bili edinole Nemci. Kaj smo torej ponudili C. M. D.? Rekli smo: Družba bodi finančni minister. Ves nabrani denar dobi družba in bo ž njim razpolagala; delo in trud pa naj prepusti šolskemu društvu, ki bo prevzelo tudi nalogo, da bo zaspale C. M. podružnice vzbudilo. To ponudbo je pa C. M. D. odklonila.

Stem je družba pokazala, da ne išče samo narodnega dela na Koroškem, ampak nekaj drugega.

Kaj išče in kako si narodno delovanje misli, je začelo kmalu jasno postajati in bo kmalu tudi tistim jasno, ki sami nimajo časa in prilike, s to stvarjo bliže se pečati.

Kako deluje C. M. D. sedaj na Koroškem?

Družba sv. Cirila in Metoda se ogiblje „Slov. šolskega društva“ in sploh dosledno vseh naših organizacij in ljudi, ki naše organizacije vodijo. Družba nima nobene zveze ne s S. Š. D., ne s političnim društvom, ne s „Slov. krščansko-socialno Zvezo“ ali katerikoli drugim našim društvom. Če družba potrebuje naše pomoči, poslužuje se posredovalcev, mesto da bi stopila v direktni stik z onimi, od kojih kaj želi. To je značilno!

Družba zbira v svojih vrstah vse, kar je liberalnega; ne brani se niti notoričnih nemškutarjev, nemškonacionalnih kandidatov, če so le sovražniki naše slovenske stranke, kakor dokazuje slučaj Pristov.

Zapeljuje se sicer dobre ljudi, vabi se jih na liberalna zborovanja in jih kakor medvede kaže pred zbranim liberalnim svetom, češ, to so „koroški Slovenci“ in tako govorijo „koroški Slovenci“. Tako se zapeljuje te ljudi, da celo javno zabavljajo čez „Mir“ in politično vodstvo koroških Slovencev na tak način, da grše še nikdar nobeden.

Družba korumpira našo mladino in učiteljstvo.

Imamo „Dijaško podporno društvo“, ki skrbi za naše revne dijake, in „Učiteljski dom“, ki podpira slovenske učiteljske. Če ima družba denar in ima res samo namen, podpirati dijake, potem ve, komu naj izroča podpore za dijake, da bodo najbolje uporabljene. Družba pa podpira dijake **zahrbno in skrivaj** in daje tistim, ki veljajo med dijaštvom kot liberalci, posebno visoke podpore, tako da je dijakom prav jasno, kaj družba s tem namerava. Tako se zgodi, da pride dijak po podporo k našim društvom, o katerih ve, da niso liberalna, hkrati pa gre tudi po družbino podporo, o kateri ve, da jo dobiva kot liberalno vabo. To pa se pravi našo mladino vzgajati k **neznačajnosti**. Pomislimo pa, da se na Koroškem ravno iz neznačajnežev rekrutirajo nemškutarji in narodni odpadniki. Vsled tega je vzgajanje neznačajne inteligence narodno hudodelstvo.

Odkar se je družba poliberalila, se **razširja** po Koroškem v veliki množini **liberalno časopisje**, kakor „Slov. Narod“, „Narodni Dnevnik“, „Edinost“ in celo „Svobodna Misel“. Poročevalec sam ve to izpričati. Našel je slučajno v hiši predsednika C. M. podružnice nekje na Zgornjem Koroškem cele kupe teh listov in dobil vtis, da prihajajo potom Ciril-Metodove podružnice. Na podoben način prihajajo še na druge kraje celi skladi starih, prebranih, zavrženih liberalnih časopisov; ti liberalci očitno mislijo, da je za koroškega kmeta vse dobro. Ko se je potem družbo razaritega v javnosti prijelo, je družba tajila. S tem, da je družba tajila pošiljanje liberalnih listov na mejo, priznava, da je to hudičevo delo! Sicer je pa vseeno, ali družba sama ali po svojih ljudeh razširja liberalno časopisje.

„Slovenski Branik“, družbino glasilo, brani mejo na ta način, da najprej podere tisti jez, ki še drži narodno mejo, in grdo zabavlja čez politično vodstvo koroških Slovencev in se pri tem ne sramuje celo — laži.

Družbin tajnik Bercé nas je kar na splošno sramotil z „narodnimi lenuhi in prodanci“. Kar bi Bercé za svojo osebo govoril, bi nam bilo vseeno. Ali Bercé je družbin tajnik, in družba nam še dozdej ni dala za to kruto žaljenje nobenega zadoščenja. Torej družba odobrava postopanje svojega tajnika in je tudi za to odgovorna. Ker te psovke naš list „Mir“ ni hotel mirno požreti, ga pa Bercé tira pred nemškonacionalne porotnike.

Sadovi tega delovanja.

Tako se z milodari dobrih ljudi dela očiten razdor, liberalno stranko med nami. Pa tudi ni čuda! Volk se ne bo spremenil v ovco samo zato, če ga v ovčnjak zapreš, in radikalni liberalci se tudi zato še niso v svetnike spremenili, ker so bili izvoljeni v odbor družbe sv. Cirila in Metoda. Ostali so, kar so bili in sedaj v družbi delajo, kar so že tudi prej delali — **zunaj družbe, to je liberalno politiko!**

Temu vseskozi mirnemu in objektivnemu poročilu so zaupniki političnega društva skoro pri vsakem odstavku burno pritrjevali; slišali so se medklici, ki so izražali nevoljo koroških Slovencev nad delovanjem sedanjega odbora Ciril-Metodove družbe tako krepko in jasno, kakor se sedanjemu odboru Ciril-Metodove družbe nikdar ni sanjalo, ko je začel na Koroško prodajati svoj liberalizem. Niti eden se ni našel, ki bi bil družbo zagovarjal, v obsodbi sedanjega delovanja družbe na Koroškem so bili vsi edini, le dva sta se oglasila za nov poizkus sporazumljenja z družbo. Po dvorani pa je zagrmelo kar enoglasno: Če hoče družba res sporazumljenje, potem itak vé, kje da smo! — Prav! Zakaj vsi poizkusi sporazumljenja so bili padli v vodo, ker jih sedanji odbor Ciril-Metodove družbe ni maral, ker bi potem moral pustiti na Koroškem započeto poliberaljevanje!

Obnemogla jeza koroških liberalcev.

Strašno jezi pol tucata frakarskih liberalcev, da je pomenil občni zbor političnega društva za nje velikansko blamažo. Z g. dr. Gosakom, koncipijentom g. dr. Müllerja na čelu, so prikoralaki zmagovalno na občni zbor; bili so menda mnenja, da bodo s par frazami v nič dali ves dosedanji odbor političnega društva. Toda to grozde je bilo prekislo. Na zboru niso našli kakih kimovcev, ki bi nasedli kaki obrabljeni liberalni frazi. Zato so storili modreje, pa so molčali. Navdušenje, ki je skozinsko vladalo tako na shodu zaupnikov kakor na občnem zboru, je pomenilo krasno zaupnico dosedanjemu vodstvu, ki ga trapasti „Korošec“ ni mogel dovolj ometati z blatom. Že na shodu je predsednik opozarjal na liberalno korajžo, ki se skriva, kadar se je treba pomeriti javno iz oči v oči, je pa tem večja, ko meče kamenje izza plot. Obnemogli jezi, ki so jo liberalci kuhali celih 14 dni, so slednjič dali duška v „Slovenskem Narodu“ in celjskem „Narodnem Dnevniku“, kjer so izlili ves svoj žolč in nakopičili laži, s katerimi se na občnem zboru niso — upali na dan! Po stari navadi so se lotili najprej g. dr. Brejca, o katerem pišejo, da je on kriv, da so nemški nacionalci požrli koroškim Slovincem zadnje trohice jezikovnih pravic! Že od nekdaj je usoda odličnih Slovencev, da ravno pri svojih rojakih ne najdejo za svoje delovanje hvaležnosti. Kajpada tudi gospod dr. Janko Brejc ne najde pri liberalcih milosti. Očividno je bilo stanovskemu tovarišu pridržano, to pljusko vreči dr. Brejcu in vsemu slovenskemu odvetništvu v obraz. Kajti poizvedeli smo, da je dr. Brejc, predno se je naselil v Celovcu, šel osebno glede jezikovnih odnošajev na Koroškem informirat se h g. dr. Krautu v Kamnik, ker je hotel na tej podlagi naprej zidati, na kateri je začel g. dr. Kraut, ki je vendar vse prej nego kak klerikalec. Dr. Brejc se je strogo in natančno ravnal po navodilih dr. Kranta. Pač pa je resnica, da je dr. Brejc v jezikovnem oziru postopal vedno dosledno, ker je smatral ravnopravnost slovenskega jezika za neko pravico, ne pa samo za kako vlnudnost sodnikov, ki se poljubno danes da, jutri pa zopet lahko odreče. Dr. Brejc je tudi vsako leto sproti o jezikovnem razmerju na Koroškem in o svojem postopanju natančno poročal zvezi slovenskih odvetnikov, katera je njegovo postopanje vseskozi odobravala. Še nam je v živem spominu, ko je pred dvema letoma predsednik ljubljanske odvetniške zbornice, g. dr. Majaron, na občnem zboru zveze odvetnikov ob splošnem odobravanju vsega zbrana slovenskega odvetništva obsojal tisto copatarijo, katera se je v jezikovnem oziru na Koroškem začela uvajati ravno od te strani, katera

tudi sedaj dr. Brejca zaradi njegovega neustrašnega in doslednega postopanja grdi in sramoti. Značilno je za pisca v „Slov. Narodu“ in „Narodnem Dnevniku“, da to značajno, dosledno postopanje dr. Brejca imenuje nesimpatičen, trmast in oduren nastop. Potemtakem mora človek nemškimi nacionalcem ponižno pete lizati in za milost prositi, namesto slovenskih tožb nemške vlagati, potem seveda je njegov nastop simpatičen — nemškimi nacionalcem! To je narodna radikalnost naših koroških liberalcev! Pri žepu se začena, za katerega se najbolj bojijo, in pri žepu zopet jenja; zato bodi lepo pohleven in ponižen, da te Nemec — sodnik — pri žepu ne ugrizne!

Naše zaupnike, najboljše in najdelavnejše Slovence po deželi, imenuje same kimovce. Tistih 600 gospodov zaupnikov, ki so bili povabljeni, sedaj vedo, kaj frakarski liberalci o njih mislijo, kljub temu, da se bojo ravnostisti frakarji o prvi priložnosti lizali in slinili okoli njih. Prav navadna laž je tudi, da je bil občni zbor dostopen samo „izvoljenim“. Saj so bili na njem tudi liberalci, ki so pa sicer res — kimali. Da pa na zborovanje zaupnikov ne bomo vabili liberalcev, bo seveda jasno za vsakega. Menijo liberalci, da so naši zaupniki?

Laž in pobožna želja liberalcev je tudi, da je le majhna večina glasovala za sledečo resolucijo, ki je bila stavljena z oziroma na poročilo dr. Brejca:

„Zbor zaupnikov izjavlja, da smatra delovanje sedanjega odbora Ciril-Methodove družbe edinosti in koristim koroških Slovencev škodljivo in nevarno in sklene, da se naj snujejo podružnice Slovenskega šolskega društva.“

Vseh 300 zaupnikov, razven samih dveh, so glasovali za to resolucijo. Niti enega pa ni bilo, ki bi se bil potegoval — za Družbo sv. Cirila in Metoda; tudi dotična dva gospoda nista zagovarjala postopanja družbe, ampak sta bila le za nov poizkus sprave.

Liberalci pa pišejo, da je bila samo majhna večina za to resolucijo. Se pač vidi, da znajo samo do dveh, ne pa do 300 šteti.

Liberalci imajo sploh veliko želj. Ena teh je tudi, da bi se bilo mnogo naših zaupnikov naročilo na „Korošca“. Tega še krave ne verjamejo. Dobro si naj tudi zapomnijo naši vrli gospodje duhovniki, ki žrtvujejo v narodnem boju vse, kar imajo, čas, zdravje, premoženje, moči, kar je pisal mazač v „Narodu“ in „Dnevniku“, češ, da v političnem oziru 95 odstotkov slovenskih koroških duhovnikov — pase lenobo. To grdo laž zavrčati, bi se reklo vodo v morje nositi! Svoje narodno delo in narodne namene pa je pokazal liberalni mazač v svoji pobožni želji, da bi za časa volitev s pomočjo slovenskih liberalnih kolovodij vrgli nacionalci edinega državnega poslanca Grafenauerja. Liberalci bi imeli torej največje veselje, če bi zadela koroške Slovence najhujša nesreča, samo da bi potem po stari navadi mogli klicati: Klerikalci so zavozili! Za tako narodno delo boste, gospodje liberalci, prejeli od ljudstva samega najboljše, pa zaslužno plačilo, to je krepko kmečko breco!

Šmarjeta pri Velikovcu. (Poroka.) Na binkoštni pondeljek popoldne sta si podala roki k zakonski zvezi Mihael Pušl pd. Petrov v Čarčah in Magdalena Kralitzer. Slovenski družini kličemo: Naj bi bilo srečno!

Škocijan v Podjuni. (Dva shoda.) Na binkoštni praznik popoldne smo se zbrali po blagoslovu v društveni čitalnici bralnega društva k poučnemu zborovanju. Stari naš znanec, gosp. Andr. Sadjak iz Celovca, je govoril o repaticah s posebnim ozirom na pričakujočo Halleyjevo. — Pondeljek pa je pri Serajniku pd. Rušu zborovala kmetijska podružnica, ki je združila precejšnje število posestnikov in sinov. Došla sta gospoda potovalni učitelj V. Šumi in baron pl. Guttmansthal. Poročalo se je o težki in lahki konjski pasmi. Zelo živahna je bila sledeča razprava, ki je merila v to, da se nekatere nepravilnosti po okolici izpremenijo. Takih kmetiškostrokovnih razprav si želimo še večkrat.

Društveno gibanje.

Št. Jakob v Rožu. Izobraževalno društvo „Kot“ v Št. Jakobu v Rožu ponovi na Sv. Rešnjega Telesa praznik, popoldne ob 3. uri, v „Na-

rodnem domu“ igro: „Vedna lepota in večna mladost“.

Kršč.-socialno ljudsko društvo za Vovbre, Št. Štefan in okolico priredi dne 22. maja, t. j. na kvatarno nedeljo, po drugi maši v Vovbrah ob 10. uri dopoldne v župnišču mesečni shod, na katerem bode govoril potovalni učitelj gosp. Schöff iz Celovca in domači župnik. Ker bode posebno za gospodarje nekaj zanimivega, so gospodarji posebno vabljeni.

Podljubelj. V nedeljo, dne 22. t. m., priredi podporno društvo kovinarjev v „Delavskem domu“ po maši zborovanje, na katerem bodeta predavala g. kaplan Mörtl iz Borovelj o Halleyevem kometu in g. pravnik J. Čemer o Albancih. Predavanje bode jako zanimivo, zaradi tega vabimo že zdaj delavce in kmete, da se udeležijo v prav obilnem številu.

Dobrlavas. (Društvene zadeve.) Odbor naznanja s tem vsem članom in članicam našega slov.-kršč. izobraževalnega društva sledeče sklepe, ki so se sklenili pri zadnji odborovi seji dne 15. t. m.: 1. Izposojevanje knjig iz društvene knjižnice: Čas za to je nastavljen za moške vsako nedeljo in vsak praznik od prve božje službe do druge (torej zdaj od 1/2 8. do 9. ure), za ženske popoldne od 1/2 3. do 1/2 4. ure po blagoslovu. Knjigo naj si obdrži vsak ud k večjemu en mesec. Kdor si jo želi ohraniti še dalje časa, naj to naznani po pretečenem mesecu knjižničarju, oziroma knjižničarki, da se mu rok podaljša. Kdor v tem času brez tehtnega vzroka ne prinese nazaj izposojene knjige, mu je treba plačati v društveno blagajno za prvi teden po odmerjenem času 10 vinarjev, za vsak nadaljni zopet 10 vinarjev. Torej pozor! 2. Izposojevanje časnikov se je tako uredilo, da morata ostati v društveni čitalnici od novih „Mirov“ vsaj vselej dva izvoda, drugi se lahko odneso. Drugi listi se do prihoda nove številke lista naj ne odnašajo. Čitalnica je odprta zjutraj do 11. ure, popoldne po blagoslovu do 4. ure. To torej naj bo red pri izposojevanju knjig in listov. Držimo ga, ker pregovor pravi: „Drži red in red bo tebe držal!“

Najbolj zdrava pijača
so svetovnoznaní alkohola prosti

Maršnerjevi šumeči limonadni bonboni
(okus malinov, citronin, jagodov, črešnjev in prvenčev) za pravo znamenite osvježujoče alkohola proste pijače.

Edino pravo s to varstveno znamko.

Edino pravo s to varstveno znamko.

Povsod se dobivajo, kjer so lepaki z varstveno znamko, ki jo ima tudi vsak bonbon. Letnih izdelkov 60 milijonov. *Lusin*, dišeč *Klairon*, najiminentnejša sladčica v novi dobi. *Bouchées à la Reine*, *Peppermint-Lozenges*. Vse vrste mlečnih čokolad za kuhanje in sladkarij najboljše kakovosti, najceneje pripravljene. Prvo češko akcijsko društvo tovarn za orientalsko cukrovino in čokolado na Kraljevih Vinogradih prej. A. Maršner. Zaloga: *Ferdinandova cesta (Platz), Vaclavski trg (proti Primasum).* Dunaj, VI., *Theobaldgasse št. 4.*

Cerkvene vesti.

Nižje redove je podelil knez in škof na binkoštni pondeljek ob 7. uri zjutraj deveterim gospodom bogoslovcem v bogoslovski kapelici v Celovcu.

Umrl je v Gradcu v samostanu usmiljenih bratov deficijent iz krške škofije, č. g. Rudolf Wolf v starosti 63 let.

Gospodarske stvari.

Ljubljanska kreditna banka. Ta najstarejši in največji bančni zavod na našem jugu zvišuje te dni svojo delniško glavnico od K 3.000.000— na K 5.000.000— z izdajo 5000 komadov novih delnic. Posestniki starih delnic imajo pravico prevzeti na vsake 3 stare 2 novi delnici in sicer po kurzu 420— za komad, dočim se prepustijo ostale delnice novim subskribentom po K 445— za komad. Prijave na nove delnice sprejemajo vsi večji slovenski denarni zavodi, v prvi vrsti seveda centrala in Ljubljani in podružnice v Spletu, Celovcu, Trstu in Sarajevu. (Glej tudi današnji inserat.) Z ozirom na dejstvo, da se obrestujejo delnice pri 6 1/2 % ni dividendi lanskega leta skoraj s 6 % čistih, priporočamo njih nakup zlasti našim denarnim zavodom, kapitalistom in trgovcem kar najtopleje. Obenem priporočamo Ljubljansko kreditno banko kot prvi, izključno slovenski zavod k posredovanju vseh denarnih kupčij.

Največja trgovina z oblačilnim blagom v Celovcu.

Zaradi poznejše oddaje trgovine redka prilika: Akoravno se je zadnji čas blago silno podražilo in se bo še veliko podražilo, prodajam od 10. februarja 1910 začeni blaga za več kot 250.000 kron pod tovarniško ceno. Za trgovce in krošnjarje, krojače in šivilje še poseben popust. Prosim za obilni obisk. Z odličnim spoštovanjem

Anton Renko, posestnik,
ogel Kramerjeve ulice in Novi trg v Celovcu.

Kaj je novega po svetu.

Naš cesar odpotuje v Bosno in Hercegovino začetkom meseca junija. V Sarajevu bo bival tri in pol dne, v Mostaru pa od 11. ure dopoldne do sedme zvečer. Iz Mostara odpotuje v Budimpešto, od tam se povrne na Dunaj.

Südmarka bo prihodnji občni zbor priredila v Celju.

Mnogo dojenčkov kriči po cele dneve in noči, ker jih napenja v kepe zasirjeno kravje mleko v črevesu. Ako se doda mleku nekoliko „Kufeke“ za hrano, tedaj se mleko ne zasiri tako na debelo, in otroci imajo zopet mirno spanje in uspevajo krasno.

Šolska slavnost na Gomilskem. Na Gomilskem v Savinjski dolini se vrši v nedeljo, dne 22. t. m., v proslavo stoletnega obstanka tamošnje šole slavnost s slovesno božjo službo in sledečo šolsko in ljudsko veselico s petjem, govorom, deklamacijami, z uprizoritvijo igrokaza: „Star vojak in njegova rejenka“. Pri veselici sodeluje šentpavelska godba.

Toča. V Št. Ilju v Slov. goricah, v Spielfeldu in okolici je dne 11. maja neusmiljeno klestila toča, ki je ponekod docela pobila vinograde, žita in sadno drevje. Škoda je velika. Toča je prišla s silnim viharjem in dežjem.

Izseljevanje v Ameriko. Meseca aprila je odšlo preko Trsta 1841 izseljencev v Severno Ameriko, 155 pa v Južno. Nasproti lanskemu letu istega meseca se je zmanjšalo izseljevanje za 230 oseb.

Zagrebski

Franck

kovarniško znamko

priporočujemo kot najboljši pridatek za kavo!

St. Zagan 1865, 1/101

Halleyjev komet. Med nešteti drugimi zvezdami vidimo zdaj na nebu izredno zvezdo, namreč Halleyjev komet. Kakor vse premičnice in vsi drugi kometi, teče tudi on okoli našega solnca. Pot njegova je podobna podolgastemu krogu. Enkrat prehodi to pot v 76 letih. Hitrost njegova je na različnih mestih različna. Dočim tam, kjer je najdalje od solnca, namreč 5300 milijonov kilometrov, prehiti v eni sekundi samo 900 metrov, prehiti v solnčnem obližju na sekundo 54 kilometrov. Enako vsem kometom ima tudi za svojo glavo velikanski svetel rep, ki mu je vselej od solnca proč obrnjen. Ta je tako dolg, da je segel dne 19. t. m. do zemlje, akoravno je ona tedaj od njegove glave bila oddaljena za 23 milijonov kilometrov. Zdej se vidi na večernem nebu vsak večer višje na obzorju. Najboljši dan za njegovo opazovanje bo, kakor je pričakovati, 26. majnika; tedaj namreč zaide za gore še le ob 1/4 na 12. uro po noči. Poglejmo si ga torej, ker potem zopet zgine našim očem polagoma, da se še le po 76 letih, to je okoli leta 1986. zopet prikaže na nebesnem svodu. Nekoliko zatemnjeval bo pogled na njega mesec, ki ravno v teh dneh sveti s polno svojo lučjo. Naj pa svetita oba!

● Vsakourstne slamnike ●

priporoča gosp. trgovcem in slavnemu občinstvu

Franc Cerar

tovarna slamnikov v Stob-u, pošta Domžale.

Cene primerne, postrežba točna.

Na zahtevo cenik poštine prosto. Svoji k svojim!

Hranilne vloge

se obrestujejo po 5%.
Izdaja hranilnih znamk.

Avstr. hranilno, kreditno in stavbeno društvo

reg. zadr. z omeji. por.
Centrala Dunaj, VI., Theobaldgasse 4.

Državna kontrola.

Domači hranilniki

se oddajajo brezplačno.

Zahtevajte „Mir“ po vseh gostilnah!

Tržne cene v Celovcu

12. velikega travna 1910 po uradnem razglasu:

B l a g o	100 kg				80 litrov (biren)	
	od		do		K	v
	K	v	K	v		
Pšenica	—	—	—	—	—	—
Rž	18	—	19	13	10	87
Ječmen	—	—	—	—	—	—
Ajda	16	—	17	—	8	17
Oves	16	57	17	—	5	88
Proso	—	—	—	—	—	—
Pšeno	—	—	27	93	17	60
Turščica	15	33	16	31	9	25
Leča	—	—	—	—	—	—
Fižola rdeča	—	—	—	—	—	—
Repica (krompir)	—	—	5	77	2	60
Deteljno seme	—	—	—	—	—	—
Seno, sladko	8	50	10	—	—	—
„ kisló	6	—	9	—	—	—
Slama	5	—	6	50	—	—
Zelnate glave po 100 kosov	—	—	—	—	—	—
Repa, ena vreča	—	—	—	—	—	—
Mleko, 1 liter	—	24	—	26	—	—
Smetana, 1 „	—	60	1	20	—	—
Maslo (goveje)	2	80	3	—	—	—
Surovo maslo (putar), 1 „	2	80	3	20	—	—
Slanina (speh), povoj, 1 „	2	60	2	80	—	—
„ surova, 1 „	2	—	2	10	—	—
Svinjska mast	2	10	2	20	—	—
Jajca, 1 par	—	12	—	14	—	—
Piščeta, 1 „	3	20	3	60	—	—
Race	—	—	—	—	—	—
Kopuni, 1 „	—	—	—	—	—	—
30 cm drva, trda, 1 m ³	3	—	3	40	—	—
30 „ „ mehka, 1 „	2	80	3	—	—	—

Živina	Počrez	100 kilogramov				Prignalo	Prodalo
		žive vage		zaklana			
		od	do	od	do		
v k r o n a h							
Konji	—	—	—	—	—	—	—
Biki	—	—	—	144	152	3	2
Voli, pitani	—	—	76	—	144	188	11
„ za vožnjo	—	—	—	—	—	—	—
Junci	260	340	—	—	—	—	8
Krave	190	382	72	—	—	—	48
Telice	200	242	—	—	—	—	2
Svinje, pitane	—	—	—	158	160	—	8
Praseta, plemena	18	54	—	—	—	—	412
Ovce	—	—	—	—	—	—	346

Loterijske številke 14. majnika 1910:

Gradec 29 21 2 35 30
Dunaj 36 48 5 76 6

Vabilo.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

priredi svoj

letni občni zbor

dne 2. junija 1910, ob 10. uri predpoldnem, v posojilničnih prostorih, Pavličeve ulice šte. 7 v Celovcu.

Dnevni red:

1. Poročilo o letnem računu.
2. Volitev odbornikov.
3. Slučajnosti.

Odbor.

Vabilo.

Gospodarska zadruga v Sinčivasi

priredi svoj

redni letni občni zbor

v nedeljo, dne 5. junija 1910, ob 3. uri popoldne, v zadružnih prostorih v Sinčivasi.

Dnevni red:

1. Poročilo o letnem računu.
2. Volitev odbornikov.
3. Slučajnosti.

Odbor.

Slatina z zelo dobro vodo, z gostilno s 5 sobami, kuhinjo, 3 kleti, goveji in živinski hlev, gumno in skedenj, gozd, njive in travniki, okoli 6 oralov, ob cesti in ob železnici na Koroškem ležeče, se po ceni proda. Zadnja cena 18.500 K. Vknjiženih je 6000 K. Pojasnila daje **Nawratil v Lipnici** (Lbnitz).

Louskie puške

vseh sestav, priznано delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporočá

Prva borovska orožnotovarniška družba

Peter Wernig,

družba z omejeno zavezo v Borovljah, Koroško.

☛ Ceniki brezplačno in poštne prosto. ☛

Organist in cerkvenik

(cecilijanec), oženjen, z majhno družino, rokodelc, si išče službe na Koroškem, najljubše na Spodnjem Koroškem. Sam dober pevec, kakor tudi žena, in že več let službuje z dobrimi spričevali, je zmožen učiti in voditi pevska kakor tamburaška društva, sprejme vsako službo ter je nastopi lahko takoj, ker živi v zdravstvenih zadevah zasebno. Več pove **Fr. Bernoth** v Jesenicah na Gorenjskem.

Želodec

kot srednik prehrane je vzdržatelj človeškega organizma. Treba je tedaj njegovo službo kot prebavljajoči in očiščujoči ud vedno podpirati.

Preizkušeno iz izbranih najboljših in uspešnih zdravilnih zeli skrbno pripravljeno, tek zbujajoče in prebavljanje pospešujoče in lahko odvajajoče domače zdravilo, ki ublaži in odstrani znane posledice nezmernosti, slabe diete, prehlajenja in zoprnega zaprtja, na pr. gorečico, napenjanje, nezmerne tvoritve kislin ter krč je dr. Rose balzam za želodec iz lekarne B. Fragnerja v Pragi.

SVARILO! Vsi deli embalaže imajo postavno ponovano varstveno znamko.

GLAVNA ZALOGA: **LEKARNA**

B. FRAGNER-ja, c. in kr. dvornega dobavitelja, „Pri črnem orlu“, PRAGA, Mala strana 203, vogal Nerudove ulice.

☛ Po pošti se razpošilja vsak dan. ☛

Cela steklenica 2 K, pol steklenice 1 K. Proti naprej vpošiljati K 1.50 se pošlje mala steklenica, za K 2.80 velika steklenica, za K 4.70 dve veliki steklenici, za K 8.— štiri velike steklenice, za K 22.— 14 velikih steklenic poštne prosto na vse postaje avstro-ogrške monarhije.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogr.

J. B. HAFNER

trgovec z železnino „pri zlati kosi“

v Celovcu, Paradeisergasse št. 3, zraven znane gostilne „tiger“

priporočá veliko zalogo vsakovrstne železnine, hišno in kuhinjsko orodje, sloveče **Bistriške kose, srpe, osla** (kamena), **motike, žage, pile**, trpežno pozlačene **nagrobne križe** itd. Vse po najnižjih cenah. Prosim za obilni obisk.

Albin Novák v Sinčivasi

se priporočá

prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom kakor p. n. Jobčinstvu za oddajo najfinjšega „Aparat-olja“ za večno luč, francoskih stenjev „Guillon“ in **kadila**; zajamčeno pristna vina: **Ljutomerčan, Rebula, Burgundec** in **Refosco** so vedno v zalogi in se oddajajo na drobno in v sodih nad 56 litrov.

Ob enem priporočá svojo veliko zalogo **manufakturnega, špecerijskega blaga posode** in druge drobnine. Cene solidne.

Lekarnarja

Allein echter Balsam aus der Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch Sauerbrunn.

A. Thierry-ja balzam.

(Postavno zavarovano.)

Edino pristen z redovnico kot varstveno znamko.

Učinkuje proti želodčnim krčem, napihovanju, zasliženju, nerednostim v prebavanju, kašlju, pljučnim boleznim, bolečinam v prsih, hripavosti itd. Zunanje celi rane, olajšuje bolečine. 12 malih ali 6 podvojnih steklenic ali velika posebna steklenica K 5.—

Lekarnarja **A. THIERRY-ja** edino pristno

centifolijsko mazilo

sigurno učinkuje proti tvorom, ranam, ranitvam, še tako starim vnetjem. Dva lončka K 8.60. Naročila se naslavljaajo na lekarno angela varija

A. THIERRY v Pregradi pri Rogatcu.

Dobiva se skoro po vsch lekarnah.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavnica K 3.000.000.
Rezervni fond K 300.000.

Denarne vloge obrestujemo po **4 1/2 %** od dne vloge do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta šte. 27.

Zamenjuje in eskomptuje

izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurznim izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavojke.

— Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila. —

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spiljetu, Trstu in Sarajevu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobitek 300.000 frankov. Na mesečno vplač. po K 8.— za kom. **Tiske srečke s 4% obrestmi.** Dve žrebanj na leto. Glavni dobitek K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Razglas.

Izvršuje pooblastilo občnega zbora Ljubljanske kreditne banke iz dne 3. marca 1910 sklenil je upravni svet v svojej seji dne 3. maja t. l. zvišati delniško glavnico od **3 na 5 milijonov kron** ter v to svrhu razpisati subskripcijo

IV. izdaje delnic Ljubljanske kreditne banke v znesku K 2,000.000.— nominale, to je
5000 delnic à K 400.— pod sledečimi pogoji:

1. V prvi vrsti imajo pravico prevzeti nove delnice **lastniki starih delnic** po kurzu **K 420.—** za komad, in sicer pripadata na vsake **3 stare 2 novi delnici.**

2. Ostale delnice se ponudijo **novim subskribentom in dosedanjim delničarjem,** v kolikor podpišejo ti v razmerju starih delnic večje število novih, in sicer po kurzu **K 445.—** za vsako delnico. Razdelitev delnic si pridržuje upravni svet.

3. Kot prvi obrok je plačati takoj pri subskripciji **K 120.—,** oziroma **K 145.—** za vsako delnico; ostanek pa, to je **K 300.—,** najpozneje do **30. junija 1910;** plača pa se lahko takoj tudi celi znesek.

Od plačanih zneskov povrnejo se do 31. dec. 1910 $4\frac{1}{2}\%$ tekoče obresti, ker bodo imele nove delnice kupon za l. 1911.

4. **Vpisovanje (subskripcija) novih delnic se vrši od 15. do 31. maja t. l.** — Prijave sprejemajo:

Centrala v Ljubljani in njene podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu in Sarajevu; Živnostenská banka v Pragi in na Dunaju; Prva hrvatska štedionica v Zagrebu in njene podružnice v Varaždinu, Osjeku, Veliki Gorici, Sisku, Virovitici, Cirkvenici, na Reki, v Zemunu, Belovaru, Delnicah in v Kraljevici; Jadranska banka v Trstu in Opatiji; Banka i štediona za Primorje na Sušaku in podružnice na Reki in v Bakru.

Lastniki starih delnic morajo predložiti svoje delnice — in sicer samo plašče — pri navedenih subskripcijskih mestih v svrhu prekolekovanja; tam se sprejemajo tudi vplačila proti posebnim potrdilom. — Pojasnila, kakor tudi potrebne tiskovine daje radevolje Ljubljanska kreditna banka in njene podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu in Sarajevu. — Z ozirom na dejstvo, da se obrestujejo delnice Ljubljanske kreditne banke pri dividendi leta 1909 domala s **6%**, se te za plodonosno nalaganje denarja prav toplo priporočajo. — Prepričani smo torej, da se boste našemu vabilu k subskripciji gotovo kar v največjem številu odzvali ter na ta način prispevali tudi Vi k razcvitu in razvoju obrti, trgovine, industrije, sploh celokupnega narodnega gospodarstva naše domovine.

Ljubljanska kreditna banka.